

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KA2 STRATEGIC PARTNERSHIP PROJECT n°2019-1-LT01-KA201-060726

Citizen in 31 hours

Pilsonis 31 stundā

PIESĀRŅOJUMS

Mācību resursi

Izdevums *Pilsonis 31 stundā* ir metodisks līdzeklis ekonomikas, pilsoniskās izglītības un ētikas mācību satura apguvei starpdisciplinārā pieejā, kas izstrādāti Erasmus+ KA2 projekta *Citizen in 31 hours* ietvaros. Projekta materiāli sastāv no 10 tematiem: nevienlīdzība, nabadzība, migrācija, piesārņojums, patērētājsabiedrība, sociālie tīkli, mākslīgais intelekts, viltus ziņas, darbs, veselība. Katrā tematā ir trīs nodarbības. Katrā nodarbībā tiek aplūkota konkrēta apakštēma, kas atspoguļo personīgo vai kopienas, vai globālo perspektīvu. Katra no šīm perspektīvām ietver ekonomiskos, pilsoniskos un ētiskos aspektus.

1. NODARBĪBA

Temats: Piesārņojums

Problēma: Mana planēta - mana atbildība?

EKONOMIKA: privātīpašuma tiesības

ĒTIKA: godīgums, atbildība

PILSONĪBA: vides aizsardzība

2. NODARBĪBA

Temats: Piesārņojums

Problēma: Videi draudzīgs bizness: mīts vai realitāte?

EKONOMIKA: privātīpašuma tiesības

ĒTIKA: godīgums, atbildība

PILSONĪBA: vides aizsardzība

3. NODARBĪBA

Temats: Piesārņojums

Problēma: Ilgtspējīga attīstība - vārdi vai zemes izdzīvošanas stratēģijas?

EKONOMIKA: inovācija, valdības loma ekonomikā

ĒTIKA: vides piesārņojuma samazināšana

PILSONĪBA: vides aizsardzība

Redaktors: Ineta Helmane, Agita Klempere-Sipjagina

1. NODARBĪBA

Temats: Piesārņojums

Problēma: Mana planēta - mana atbildība?

EKONOMIKA: privātīpašuma tiesības

ĒTIKA: godīgums, atbildība

PILSONĪBA: vides aizsardzība

Pamatprincipi un to definīcija.

Godīgums. Uzvedības morālais princips, kad cilvēks izturas tā, kā viņš uzskata par piemērotu attiecībā pret sevi un citiem cilvēkiem.

Atbildība. Pienākums būt atbildīgam par savu rīcību, tās sekām. Atbildība var būt morāla, juridiska, ekonomiska.

Vides aizsardzība. Pasākumi dabas aizsardzībai no fizikālas, ķīmiskas, bioloģiskas un citas nelabvēlīgas ietekmes.

Ievads.

Noskaties video: https://www.youtube.com/watch?v=m2h5h_gTnyw

Apspriediet:

→ Vai jūs rūpējaties par vidi: vai metat atkritumus tam paredzētajās vietās, sakopjat savu tuvāko vidi (dzīvokļa pagalmu, kempingu vai pludmali, kur atpūšaties), vai šķirojat atkritumus, samaziniet atkritumu daudzumu, izmantojat videi draudzīgus produktus?

→ Vai jūs domājat, ka daži nomesti nevēlami atkritumi nākotnē varētu izraisīt ekoloģisku katastrofu vai vismaz problēmas? Kāpēc?

→ Vai jūs aizrādītu svešiniekam, kurš izmet atkritumus uz ielas? Kāpēc? Kā jūs to darītu?

→ Vai cilvēks, kurš saka "Es maksāju nodokļus, sētnieks/apkopēja visu savāks", domā pareizi? Kāpēc?

→ Kura metode, jūsu prāt, ir efektīvāka un ilgtspējīgāka: piesārņotāju piespiest un sodīt vai rādīt labu piemēru? Kāpēc?

Uzdevumi

1

a. Ļaujiet katram skolēnam pierakstīt pēc iespējas vairāk ekoloģisko problēmu. Varat meklēt tiešsaistē.

Piemēram:

1. Piesārņots gaiss.
2. Piesārņots ūdens.
3. Piesārņota augsne.
4. Apdraudētie dabas resursi (ūdens, eļļa, meži, dzīvnieki, augi).

b. Ļaujiet katram skolēnam pierakstīt veidus, kā viņš var dot ieguldījumu vides aizsardzībā. Lieciet katram veidam sniegt konkrētu piemēru.

Piemēram:

1. Mest atkritumus tikai atkritumu tvertnē.

Piemēram, pat ja savāc meža vidū nomestu plastmasas pudeli, aizved un izmet to atkritumu konteinerā.

Var izskaidrot, ka atkritumu izmešana atkritumu konteinerā ir tikai kārtības un estētikas akts, nevis saglabāšanas akts. Tāpat kā kampaņa "Lielā talka". Dabai nav atšķirības, vai tie ir atkritumi poligonā vai pagalmā. Ir svarīgi, cik ilgi ties sadalās un vai sadaloties izdala toksiskas vielas.

2. Šķirot atkritumus: veco sadzīves tehniku, papīru, stiklu, organisko atkritumus, bīstamos atkritumus.

Piemēram, banānu mizas kompostē, lai pēc tam izmantotu siltumnīcā tomātu audzēšanā.

3. Samazināt plastmasas un papīra lietošanu.

Piemēram, uz veikalu vienmēr eju ar savu maisiņu pirkumu nešanai mājās.

4. Lietu ottreizēja izmantošana.

Piemēram, nevajadzīgs, par mazu palicis apģērbs tiek atdots veikalā vai labdarībai.

5. Retāk izmantot automašīnu.

Piemēram, brīvdienās ceļo ar autostopiem vai braukt ar riteni.

6. Ietaupīt elektrību.

Piemēram, neizmantojot pustukšu veļas mašīnu.

7. Patērēt mazāk gaļas.

Piemēram, ēst gaļu tikai trīs reizes nedēļā.

8. Mudināt to darīt arī draugus, vecākus, apkārtējos cilvēkus.

Piemēram, klasē izvietot papildus atsevišķas tvertnes papīram un stiklam.

c. Apvienojiet vides problēmu ar darbībām, kuras palīdzētu tās atrisināt. Vai jūs ar savu darbību palīdzat atrisināt vairākas problēmas? Kādas papildu darbības jūs varētu veikt?

Piemēram:

Problēma: Piesārņots gaiss.

Iespējamie risinājumi: retāk lietot automašīnu, šķirot, patērēt mazāk gaļas, ietaupīt elektrību utt. Dabisko audumu izvēle samazina piesārņojumu, jo sintētiskie apģērbi ir tādi paši kā plastmasa - nesadalās un sadedzinot ir toksiski. Izturīgāku priekšmetu lietošana samazina piesārņojumu, īpaši apģērbiem, kas tiek iegādāti uz vienu sezonu. Nobružāta krēsla atjaunošana, kā arī darbarīku un priekšmetu kopīga lietošana/koplietošana.

Problēma: Piesārņots ūdens.

Iespējamie risinājumi: izmest atkritumus tikai atkritumu tvertnē, šķirot, izvēlēties iepakojumu, kas izšķīst/sadalās utt. Ūdeni galvenokārt piesārņo rūpnieciskā lauksaimniecība (pesticīdi, ķīmiskie mēslošanas līdzekļi), tāpēc arī bioloģiskās pārtikas izvēlei ir būtiska ietekme.

Problēma: Piesārņota augsne.

Iespējamie risinājumi: izmest atkritumus tikai atkritumos, kārtot utt. Augsni bojā mežu izciršana un rūpnieciskā ķīmiskā monokultūras lauksaimniecība.

Problēma: dabas resursu samazināšanās.

Iespējamie risinājumi: patērēt mazāk gaļas, papīra, ietaupīt elektrību, retāk izmantot automašīnu, atdot nevajadzīgas drēbes un sadzīves priekšmetus utt.

Attaisnojiet vai kļiedējiet mītu.

Mīts. Katrs mēs ikdienā varam dot savu ieguldījumu dabas aizsardzībā. Nav obligāti jāpiedalās zaļi domājošo kustībās vai jāvēršas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā. Ikdienas darbības vidi ietekmē gan pozitīvi, gan negatīvi. Veicināt dabas aizsardzību var vienkārši, mainot dažus ieradumus, piemēram, sākot šķirot atkritumus vai atsakoties no vienreiz lietojamām kafijas krūzītēm.

Savukārt, šis labais piemērs ir rosinošs un galu galā kļūst par vispārpieņemtu normu. Pirms divdesmit gadiem atkritumu mešana uz ielas vai veca ledusskapja nogādāšana mežā likās normāla, šodien šāda izturēšanās nav pieļaujama, par to iestājas liela daļa sabiedrības - to nosodot, kā arī iestājas atbildība - piemēram, naudas sodi.

Daļēji taisnība. Visa cilvēces attīstības vēsture, tehnoloģiskais progress, kultūra radusies tāpēc, ka cilvēks savvaļas dabu pārvērta par noderīgu, dzīves vidi. Tomēr dabas resursi ir ierobežoti, un tie ir jāizmanto atbildīgi. Daba cilvēkam var dot vislielāko labumu, ja viņš resursus izmanto taupīgi un saprātīgi. Rūpes par cilvēku nav atdalāmas no rūpēm par vidi un otrādi. Cilvēki vēlas tīru gaisu, ūdeni, mežus, rūpes par dabu uzlabo cilvēku dzīves kvalitāti.

Daļēji taisnība. Attieksme pret dabu ir saistīta ar attieksmi pret cilvēku. Vispārīgi runājot, ja jūs iztukšojat mašīneļļas tvertni tukšā laukā, cits nevarēs šajā laukā stādīt kartupeļus, pat ja tas ir jūsu privātīpašums, tas ietekmē apkārtni. Ja uz lauka izlijusi mašīneļļa - nestādi tajā kartupeļus, ja mašīneļļu izšļakstījāt kaimiņa pagalmā - kompensējiet to. Protams, ir svarīgi domāt arī par to, ko mēs atstāsim nākamajām paaudzēm.

3

a. Izlasiet fragmentu no intervijas ar Baibu Petrenko, kas īsteno bezatkritumu dzīvesveidu un ir tulkojusi Beas džonsones (Bea Jonhson) grāmatu “Māja bez atkritumiem”

Dzīve bez atkritumiem. Saruna ar *zero waste* entuziasti Baibu Petrenko

Dzīves filozofijas *zero waste* jeb dzīves bez atkritumiem piekritēja Baiba Petrenko ir pārliecināta, ka, sākot domāt par to, kur paliek mūsu izmestie atkritumi, uztvere sakārtojas pati no sevis un pārmaiņas ieviešas dabiski.

Baiba ir pārtulkojusi pasauleslavenās *zero waste* dzīvesveida pionieres Beas Džonsones grāmatu *Māja bez atkritumiem*, un plānots, ka jau aprīlī tā nonāks grāmatveikalu plauktos, lai iedvesmotu ikvienu interesentu zaļākai dzīvei.

Kā sākās jūsu interese par *zero waste* jeb bezatkritumu dzīvesveidu?

Mani vienmēr ir interesējuši jautājumi, kas saistīti ar vidi un zaļu dzīvesveidu, gadiem ilgi rūpīgi šķiroju atkritumus, bet pēc dēla piedzimšanas aizvien vairāk sāku interesēties par vides piesārņojumu un uzzināju, ka šķirošana neizglābs pasauli no ekoloģiskas krīzes, to var izdarīt tikai patēriņa samazināšana. Uzzināju par kustību *zero waste*, lasīju dažādus rakstus, skatījos *YouTube* lekcijas, izlasīju arī šīs kustības pamatlicējas Beas Džonsones grāmatu *Māja bez atkritumiem*. Atradu arī *Facebook* grupu *Zero Waste Rīga*, un man bija prieks redzēt – lai gan Latvijā atkritumu šķirošana nav populāra, netrūkst cilvēku, kurus interesē dzīve bez atkritumiem. 2017. gada sākumā nolēmu pārveidot savu sadzīvi tā, lai sekotu šī dzīvesveida pamatprincipiem – atteikties no nevajadzīgām lietām, samazināt vajadzīgo lietu patēriņu, izmantot daudzkārt lietojamas alternatīvas (auduma maisiņus, stikla burkas, kabatlakatus,

tērauda ūdens pudeli, kārbas, skuvekli un salmiņus, silikona menstruālo piltuvi), iegādāties lietotas preces, rūpīgi šķirot tos atkritumus, ko radu, kā arī kompostēt organiskos atkritumus. Dažas lietas mainīt bija viegli, dažas grūtāk, bet ar laiku jaunie paradumi kļuva par dabisku ikdienas sastāvdaļu, un šobrīd grūti iedomāties iepriekšējo dzīvesveidu. Gada beigās sadzīves atkritumu konteinerī izmetu vienu spaini nešķirojamu atkritumu.

Kādi vēl ir jūsu ikdienas paradumi, ievērojot "dzīve bez izšķērdības" principus?

Ikdienā es dodos uz veikalu ar savām auduma somām, kurās ir iekšā plāna auduma maisiņi, pēc iespējas vairāk iegādājos sveramu pārtiku, dažkārt arī stikla vai kartona iepakojumos, ko pēc tam sašķiroju. Kad vēl lietoju uzturā dzīvnieku izcelsmes produktus, arī krējumu, biezpienu, sieru un pat gaļu pirkšu savās stikla burkā. Negaidīta šī dzīvesveida sastāvdaļa ir tā, ka uzturs kļūst veselīgāks, jo tikpat kā netiek lietoti dažādi pārstrādātas pārtikas produkti, kas nopērkami plastmasas iepakojumos. Tāpat ikdienā izmantoju neiepakotu tualetes papīru, bambusa zobu birstes, kā arī vienas ziepes, ar kurām var mazgāt ķermeni, seju un matus, tādējādi apejot šampūna, kondicioniera un dušas želejas pudeles.

Tā kā jūs arī regulāri dalāties savos pieredzes stāstos, tad noteikti spējat novērtēt, kā ir vai nav mainījusies sabiedrības attieksme šajā jautājumā?

Daloties savā pieredzē, nedomāju, ka varu kādam mācīt, kā dzīvot bez atkritumiem, jo dzīvesveids un vajadzības katram ir atšķirīgas. Taču varu padalīties ar savu pieredzi, lai cilvēki redzētu, ka tas ir iespējams. Sabiedrības interese aug, taču, manuprāt, vēl ir jāpaiet laikam, lai tiešām varētu just vairākuma patēriņa paradumu pārmaiņas. Pagaidām zaļi domājošo cilvēku skaits ir proporcionāli mazs, taču es domāju, ka ar laiku atbildība pret vidi kļūs par normu un dabas aizsardzība nebūs tikai ekoloģijas entuziastu hobija.

Kādas kopumā ir šī dzīvesveida tendences pasaulē?

Arī pasaulē dzīve bez atkritumiem kļūst aizvien populārāka, daudzviet šim dzīvesveidam pievēršas ne tikai patērētāji, bet arī ražotāji un tirgotāji. Tiek atvērti neiepakotas pārtikas veikali, lietotu preču lielveikali, ražotāji izmanto jaunas iepakojšanas tehnoloģijas, kā arī tiek piedāvāti pakalpojumi, kas vērsti uz resursu taupīšanu, piemēram, dažādas labošanas darbnīcas. Būtiska sastāvdaļa ir organisko atkritumu savākšanas un apstrādes pakalpojums, kas ļauj tiem dabiski sadalīties un nokļūt atpakaļ augsnē, nevis tikt apraktiem poligonos, kur tie sadalās gadu desmitiem un pozitīvas atgriezeniskās saites vietā rada papildu kaitīgos izmešus.

Nereti zero waste dzīvesveids var šķist kā neiespējamā misija, kur no ļoti daudz kā jāatsakās. Kas, jūsuprāt, ir tās lietas, ko varētu darīt ikviens cilvēks, lai samazinātu atkritumu daudzumu?

Es centos pārmainīt daudzas dzīves sfēras uzreiz, un tas bija diezgan grūti, taču tikpat labi to var darīt pakāpeniski. Iesākumā jāmēģina atteikties no vienreizlietojamas plastmasas, piemēram, plastmasas ūdens pudelēm vai līdzīgi ņemamās kafijas krūzītēm. Tā vietā var izmantot savu pudeli, kurā mājās, darbā vai kafejnīcā ieliet ūdeni, kā arī līdzīgi ņemamu kafijas krūzi. Tāpat vajadzētu iemācīties nelietot plastmasas salmiņus vai mazo maisiņu katram banānu ķekaram vai sīpolam. Ar laiku var iemācīties turēt mašīnā vai mājās auduma somu ar maziem, plāna auduma maisiņiem un burkā, ko izmantot, dodoties iepirkties. Tas nekas, ja dažas pirmās reizes šīs lietas piemirsīsies, jo šādas pārmaiņas nenotiek vienas dienas laikā. Taču, sākot domāt par to, kur paliek mūsu izmestie atkritumi, uztvere sakārtojas pati no sevis un pārmaiņas ieviešas dabiski.

Avots <https://www.diena.lv/raksts/videunturisms/dabasdiena/dzive-bez-atkritumiem.-saruna-ar-zero-waste-entuziasti-baibu-petrenko-14193247>

Dažādībai var dot arī rakstu Kā uzsākt bezatkritumu dzīvesveidu? Intervija ar autori Beu Džonsoni - avots

<https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vide-un-dzivnieki/ka-uzsakt-bezatkritumu-dzivesveidu-intervija-ar-autori-beu-dzonsoni.a287295/>

b. Pāros pārrunājiet, vai piekrītat autora idejām, kuras no tām vislabāk atbilst jūsu viedoklim un vērtībām, pārrunājiet tās divatā.

>> Uzņēmumiem jāuzņemas lielāka atbildība par to, cik daudz atkritumu radīs viņu preces <<

Paskaidrojums. Ir uzņēmumi, kuru klientiem rūp atkritumu samazināšana, tāpēc viņu produkti tiek piedāvāti minimālā, videi draudzīgā iepakojumā vai vispār bez tā. Ir arī uzņēmumi, kuru klientiem patīk skaisti, spīdīgi iepakojumi un lai viņu būtu pēc iespējas vairāk. Tādējādi uzņēmumi ir līdzatbildīgi iepakojuma izvēlē, kā pircēji.

>> Pircēji par savām vērtībām balso ar naudu <<

Paskaidrojums. Apmainot naudu pret precēm, mēs parādām to, kas mums ir svarīgs. Un ne tikai to, kam mēs dodam priekšroku - āboliem vai banāniem, bet arī tam, kas mums ir svarīgs vērtību ziņā. Piemēram, vai mums ir svarīgi atbalstīt vietējos ražotājus, videi draudzīgus uzņēmumus, noteiktus uzņēmumus, kuru sociālo politiku mēs apbrīnojam utt.

>> Nevis valdībai, bet pircējiem ir jāsūta ziņa ražotājiem, ka viņiem vajadzīgas videi draudzīgākas preces <<

Paskaidrojums. Pircēji sūta tiešu signālu ražotājiem, un ražotāji uz to reaģē, ja vēlas gūt peļņu. Valdība nezina, kas cilvēkiem patiesībā ir vajadzīgs un kā uzņēmumi reaģēs uz ierobežojumiem.

>> Apzinātas rūpes par vidi sniedz vairāk laimes <<

Paskaidrojums. Interese par iepakojumu, produktu sastāva lasīšana, šķirošana un iesaistīšanās citās ar vides aizsardzību saistītās aktivitātēs nav vienkārša, jo daudz vieglāk vienkārši nopirkt sev tīkamo un izmest atkritumus vienā atkritumu tvertnē. Tomēr tie, kas veic šīs apzinātas rūpes, apgalvo, ka atlīdzība ir daudz lielāka un svarīgāka par patērēto laiku.

>> Apzinātas rūpes par vidi palīdz palēnināt dzīves ritmu <<

Paskaidrojums. Temps palēninās, jo vairāk ikdienas lēmumu tiek pieņemti nevis automātiski, bet gan apzināti.

>> Ja vēlamies, lai kaut kas tiktu izdarīts pareizi, tas jādara pašiem <<

Paskaidrojums. Mēs varam sasniegt to, kas mums šķiet pareizs, aizraujot citus ar savu piemēru. Jo vairāk cilvēku izvēlēsies bezatkritumu preces, jo vairāk ražotāju apņemsies tās ražot. Viņi

ieguldīs jaunus iepakojumus vai sastāvdaļās. Lielākā daļa veco (piesārņojošo vai kaitīgo) materiālu tiks nomainīti.

Ja pircēji nepirks, ražotājiem nav izdevīgi ražot, nemaz nerunājot par ieguldījumiem labāku risinājumu meklēšanā, jo viņiem nav līdzekļu, lai to izdarītu.

c. Izdomājiet 3 jautājumus, kurus jūs uzdotu intervijas varoņiem, ja jūsu mērķis būtu uzrakstīt rakstu, kas pierāda, ka kustība "Zero waste (dzīve bez atkritumiem)" ir bezjēdzīga.

Piemēram:

- Katru gadu pasaulē tiek izmesti apmēram 2 miljardi tonnu atkritumu, vai jūs domājat, ka jūsu ieguldījumam vidē tiešām ir reāla ietekme?

-Vai nevajadzētu sākt ar mazākiem soļiem, jo princips "bez atkritumiem" izklausās pēc ultimāta? Vai šāds ideālistisks un praktiski neiespējams mērķis neatbaida daudzus cilvēkus? Vai tie, kas sāk to īstenot, nejūtas bezcerīgi?

-Vai tiešām šīs kustības atbalstītāji nesarežģī citiem dzīvi? Piemēram, pārdevējiem, kuriem kartupeļi jāsvēr bez maisa vai jāiepako garšvielas atnestajās burkāšās?

-Vai kustības atbalstītājiem vajadzētu atteikties no visa, kas ietekmē vidi: elektrības, tualetes papīra, medikamentiem utt.

-Vai šāds dzīvesveids vairāk nav piemērots tikai tiem, kam ir daudz laika? jo jāzina ne tikai tas, kuros veikalos varēs nosvērt garšvielas jūsu atnestajā maisiņā, jāanalizē arī produktu sastāvs, kur tika izgatavots plastmasas iepakojums vai audzēta kokvilna, kurā produkts iesaiņots,, cik daudz atkritumu rodas ražošanas un transportēšanas ķēdē u.t.t.

d. Izvēlieties no raksta trīs idejas, kuras jūs varētu izmantot, lai aizsargātu vidi.

Piemēram:

piemērot atkritumu hierarhijas principu: pilnīgi bez iepakojuma - ideāls; tā iepakojumā - lieliski; papīra iepakojumā - labi; atkārtoti lietojamā iepakojumā - pieļaujams; plastmasas iepakojumā - nevēlami;

nepirkt nevajadzīgus sadzīves priekšmetus;

nepadoties reklāmas ietekmei;

pārciet bezatkritumu produktus un paļaujieties uz tādiem uzņēmumiem, kuriem rūp vide.

4

Ekoloģiskā ētika.

Ekoloģiskā ētika ir filozofijas doktrīna, kas pēta cilvēka attiecības ar dabu. Šeit satiekas antropocentriskais un ekocentriskais pasaules uzskats.

Antropocentristi apgalvo, ka cilvēks ir Visuma centrs, ka labais un pareizais ir tas, kas dod labumu cilvēkam, un daba ir viens no instrumentiem cilvēku vajadzību apmierināšanai.

Ekocentristi vai biocentristi apgalvo, ka daba ir Visuma centrā. Ka cilvēks un daba ir ētiski vienādas. Ka visi dzīvie organismi ir vienādas evolūcijas radības. Viņi vērtē un aizsargā dabu pašu par sevi, nevis cilvēku labā.

Kurai ideoloģijai jūs piedēvētu šo uzvedību? Kāpēc?

1. Klāvs savā zemes gabalā nozāgēja visas vecās liepas, jo tās apdraudēja ģimenes drošību.
2. Pilsētas iedzīvotāji sarīkoja protestu pret slānekļa gāzes meklēšanu pilsētā.
3. Monika ir pievienojusies zaļi domājošajiem, jo uzskata, ka ir svarīgi aizsargāt dabu nākamo paaudžu labā.
4. Augsta piesārņojuma dēļ tērauda rūpnīcu lika slēgt, atstājot bez darba 250 cilvēkus.
5. Pilsētas varas iestādes atļāva daļā no meža ierīkot autostāvvietu.
6. Jurgis nolēma pieņemt izaicinājumu "dzīve bez atkritumiem", izmetot visus plastmasas maisiņus un tā vietā iegādājoties ekoloģisku papīra iepakojumu.
7. Tirdzniecības centra īpašnieki nolēma blakus veikalam ierīkot nelielu parku, kurā apmeklētājiem atpūsties.
8. Autoserviss ir nopircis piesārņojuma kvotu, kas ļauj legāli 5 m³ rūpniecisko notekūdeņu notecināt vidē.
9. Pašvaldības varas iestāde nepārdeva pamesto zemes gabalu investoriem, kuri plānoja uz tā būvēt atkritumu pārstrādes rūpnīcu, jo dabaszinātnieki šajā zemes gabalā bija atraduši apdraudētu vaboļu sugu.
10. Ir aizliegts šķērsot aizsargājama meža joslu tā unikālās ekosistēmas dēļ.

Vadlīnijas diskusijai:

Vai lēmumus ir viegli attiecināt uz konkrētu ideoloģiju? Vai uzvedības motivācija ir svarīga, vai tā ir tikai pati uzvedība? Vai antropocentrismam nozīmē, ka daba tiks iznīcināta, lai apmierinātu jebkādas cilvēku iegribas? Vai nav tā, ka, lai apmierinātu savas vajadzības, ir jā rūpējas arī par apkārtējo vidi? Kas jums personīgi šķiet svarīgāks, dabas saglabāšana ar jebkādiem līdzekļiem vai cilvēku vajadzības, piem. darbavietas? Kāpēc? Vai ekonomiskā, sociālā attīstība var iet roku rokā ar dabas aizsardzību? Kā tas izpaustos iepriekšminētajos konkrētajos piemēros?

5

Projekts: Bezatkritumu pikniks. Vispirms ir jānoskaidro, cik daudz un kādus atkritumus paši radam.

→ Savāciet vai nofotografējiet atkritumus, kas rodas vienas dienas vai visas nedēļas laikā.

Neaizmirstiet kases čekus, autobusu biļetes, plastmasas maisiņus, ausu aizbāžņus, šampūna un limonādes pudeles, salmiņus, zobu bakstāmos, picu kastes un daudz ko citu.

→ Izveidojiet savu atkritumu sarakstu, fotogaleriju un uzziniet (ja atrodat informāciju), cik ilgs laiks būtu nepieciešams, lai šie atkritumi poligonā sadalītos?

Piemēram:

Plastmasas zobu birste - vairāk nekā 400 gadus

Plastmasas salmiņi - vairāk nekā 200 gadus

Alumīnija limonādes bundža - 80-200 gadi

Stikla pudele ir miljoniem gadu veca, taču to ir visvieglāk pārstrādāt

Laikraksts - 6 nedēļas

...

→ Vai ir iespējams atrast videi draudzīgākas alternatīvas šiem produktiem? Salīdziniet to cenas.

Piemēram:

Plastmasas zobu birste (5 eur) ◇

bambusa zobu birste (8 eur) ◇

Plastmasas šampūna iepakojums (7eur) ◇

cietais šampūns bez iepakojuma (10 eur) ◇

Dzēriens salmiņš (0,01 ct) ◇

dzēriens neizmantojot salmiņu (0 ct) ◇

Papīra autobusa biļete (1 eur) ◇

autobusa elektroniskā biļete (0,65 eur) ◇

...

Pašnovērtējums.

Pēc šīs stundas skolēniem vajadzētu:

→ Pārzināt vismaz trīs ekoloģiskos jautājumus

Apdraudētie resursi

Piesārņota augsne

Piesārņots gaiss

→ Zināt vismaz trīs īpašus veidus, kā katrs varētu palīdzēt identificēto ekoloģisko problēmu risināšanā

Vairāk staigāt kājām

Izmantot iepirkšanās maisiņu

Drukāto biļešu vietā izmantot elektroniskās biļetes

→ Spēt noteikt divas “Bez atkritumu (Zero Waste)” kustības stiprās puses

1. Pircēji nosūta ražotājam tiešu signālu par vērtībām, kurām tie seko, vēlamajām precēm un attiecībām ar vidi.

2. Ar ikdienas izvēli cilvēki palīdz aizsargāt vidi, mazināt tai nodarīto kaitējumu

→ Spēt identificēt divas “Bez atkritumu (Zero Waste)” kustības vājās vietas

1. Šīs ir atsevišķas iniciatīvas, kuru faktiskais ieguvums globālajās ekoloģiskajās problēmās mūsdienās nav īpaši nozīmīgs

2. Šādam dzīves veidam ikdienas lēmumiem ir nepieciešams vairāk laika un zināšanu nekā parasti

→ Definēt un argumentēt savus uzskatus kā antropocentriskus, ekocentriskus

Piemēram, es esmu antropocentrisks, jo uzskatu, ka vissvarīgākais ir cilvēks un viņa vajadzību apmierināšana un dabas resursi tam kalpo.

Skolēnu ziņā ir izlemt, vai viņi var atbildēt uz šiem jautājumiem. Ja nē, jāuzrunā skolotājs, lai saņemtu palīdzību tēmas izpratnē.